

ALIMENTACIÓ SALUDABLE I SOSTENIBLE

ESCOLA CA N'ALZAMORA

Dietista-Nutricionista

Júlia Suñé Palazón

Dilluns 28/10/2024

CONTINGUTS

1. Alimentació saludable
2. Alimentació equilibrada
3. Alimentació sostenible
4. Presentació de la carta de menús

ALIMENTACIÓ SALUDABLE

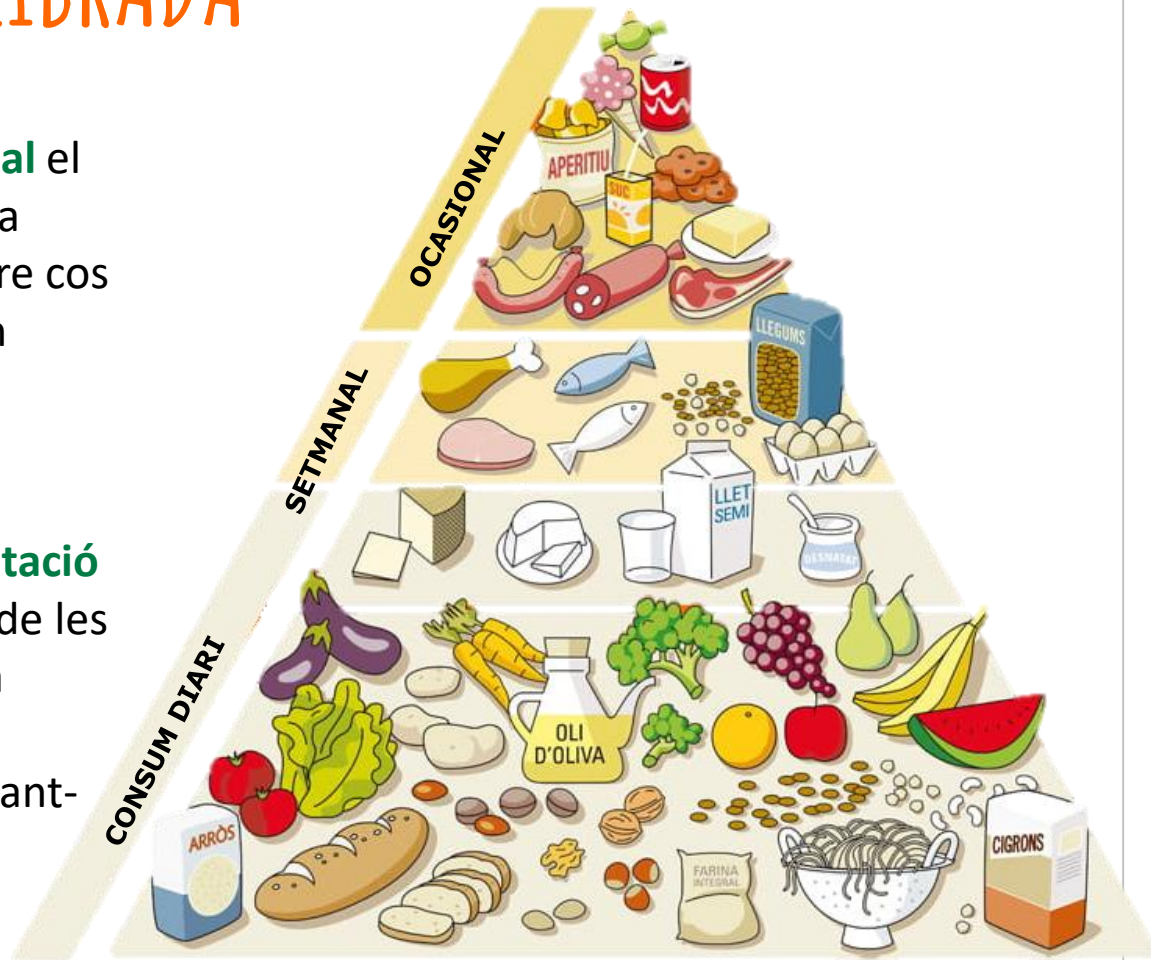

La dieta mediterrània tradicional compleix amb aquests requisits i és molt habitual en el nostre entorn. Es basa en el consum majoritari d'hortalisses i fruites fresques i de temporada, llegums, fruita seca, cereals integrals (arròs, pasta, pa, etc.) i tubercles com la patata, l'oli d'oliva verge i, en menys quantitat i freqüència, làctics (preferentment, iogurts i formatges), peix i ous, seguit de carns, amb menor freqüència i quantitat.

ALIMENTACIÓ EQUILIBRADA

Entenem per **equilibri nutricional** el consum dels diferents aliments a través dels que aportem al nostre cos els nutrients necessaris per a un desenvolupament harmoniós i saludable.

Prenem com a referent l'**alimentació mediterrània**, considerada una de les més saludables del món, amb la voluntat de mantenir els hàbits alimentaris tradicionals, no deixant-nos influir per modes foranes.

ALIMENTACIÓ EQUILIBRADA

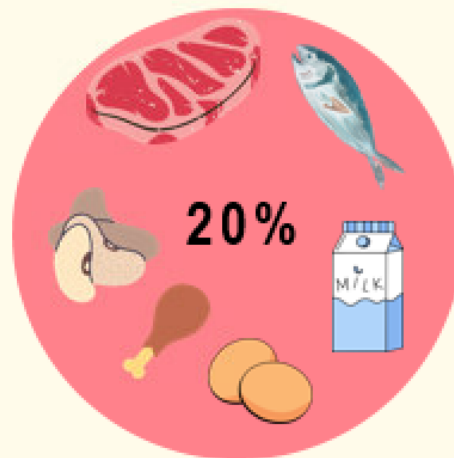
El principal **objectiu** d'aconseguir una **dieta equilibrada**, és el mantenir una correcta proporció entre els diferents **macronutrients**, els quals, representen el total d'energia que necessitem al llarg del dia. D'aquesta forma, els diferents aliments s'engloben en grups, els quals comparteixen una composició en macronutrients molt semblant.

- Els **farinacis**, formats per tots aquells aliments feculents (**patates, cereals i pastes, llegums, pa...**) són rics en carbohidrats.
- Els **peixos**, les **carns** i els **ous**, representen la nostra principal font de **proteïnes**; però no la única.
- Els **lípid**s es presenten en molts aliments, però són els principals components en els **olis vegetals** i els greixos animals.

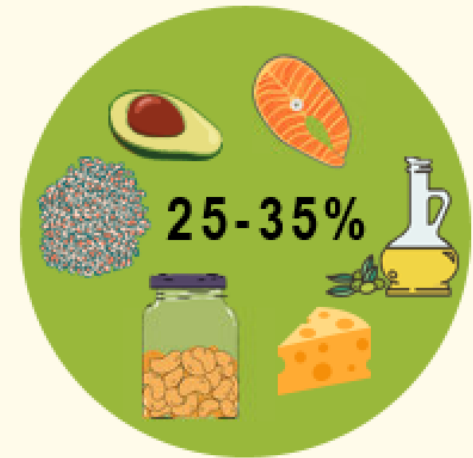
Carbohidrats

Proteïnes

Lípids

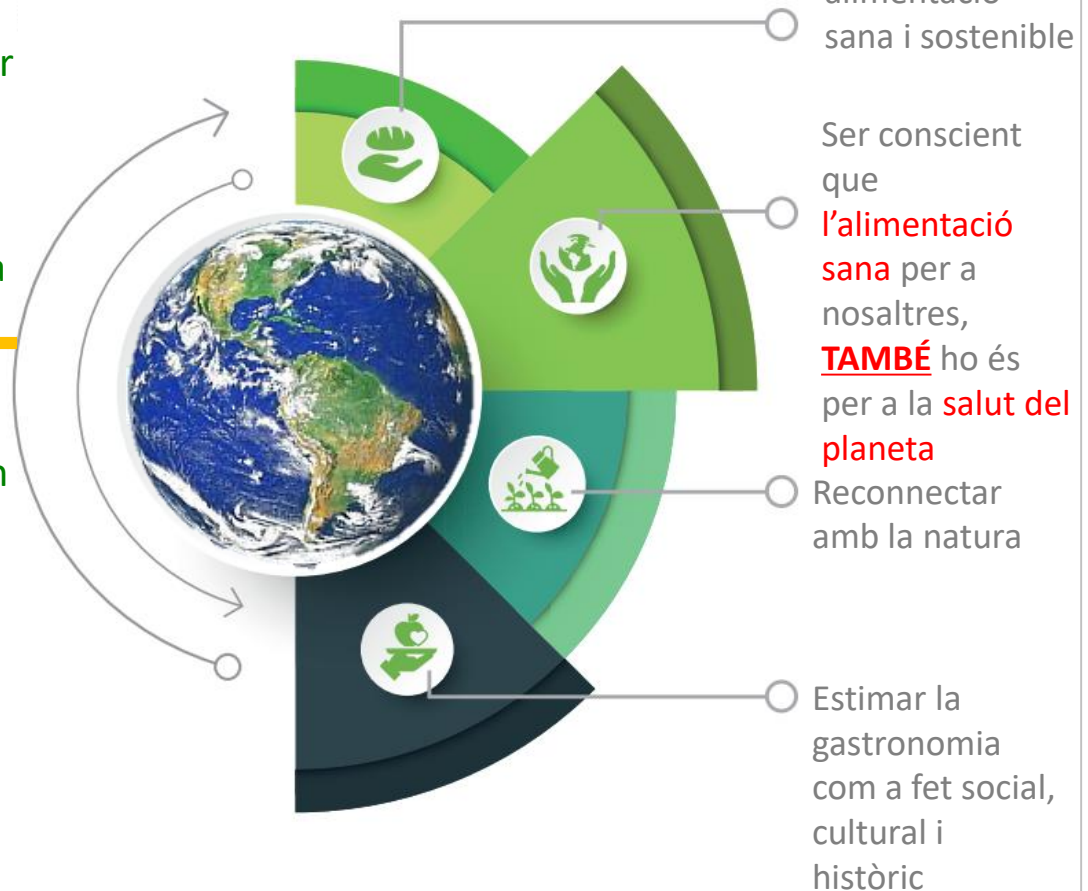

ALIMENTACIÓ SOSTENIBLE

“Els sistemes alimentaris han de garantir l'**accés** a tothom a dietes sostenibles, enteses com a dietes de **baix impacte ambiental** que contribueixen a la seguretat alimentària i nutricional, i a la vida sana de les generacions presents i futures. Les dietes sostenibles contribueixen a la protecció i respecte de la **biodiversitat** i els ecosistemes, són culturalment acceptables, nutricionalment adequades, innòcues i saludables, i permetre l'optimització dels recursos naturals i humans”.

Schutter, O. 2012

Expert en alimentació de la ONU

Tots els estudis d'organitzacions científiques apunten cap a la mateixa direcció: **Aliments, Salut i Clima** són aspectes totalment vinculats, centrals i essencials per a capgirar la situació.

Davant la **INSOSTENIBILITAT**,

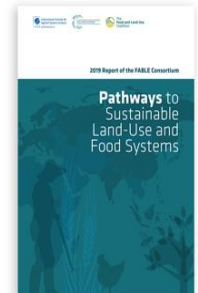
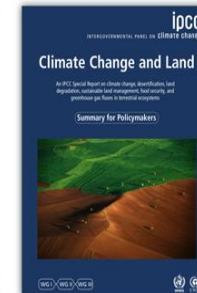
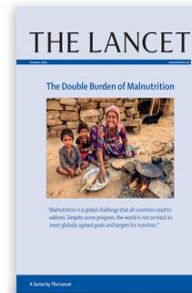
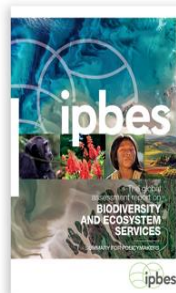
tinguem en compte la

SIGNIFICACIÓ...

Les evidències científiques són aclaridorament contundents.

EL CANVI ESTÀ
JUSTIFICAT!

2019
**A SUPER YEAR
IN SCIENCE**
for Food Systems Transformation

ALIMENTACIÓ SOSTENIBLE : LA PETJADA ECOLÒGICA

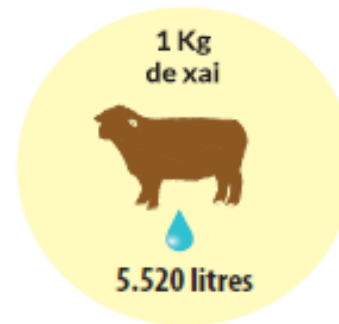
GREENPEACE

Las grandes marcas de alimentación siguen fabricando sus productos con aceite de palma procedente de los incendios y la destrucción de la selva.

ALIMENTACIÓ SOSTENIBLE : MILLORAR L'EFICIÈNCIA

Consum d'aigua per produir llegums en comparació amb altres fonts de proteïna

Font: <http://www.fao.org/resources/infographics/infographics-details/en/c/382088/>

Generalitat de Catalunya
Agència de Salut Pública de Catalunya

Les tres motivacions darrera de la reducció en consum de proteïna d'origen animal

El Amazonas se está incendiando porque el mundo come mucha carne

Por: Ana M. Sánchez
10/08/2019 08:04:07 (17/08/2019)

Font: CNN en Español, Agost 2019

La ONU pide comer menos carne contra la crisis climática

Los científicos alertan de que calentamiento global por debajo de 2 grados no podrá lograrse sin cambios en el uso global del suelo

Manuel Vilasor

Madrid - Jueves, 08/08/2019 - 21:36

Font: El Periodico, Agost 2019

BENESTAR ANIMAL

'Carnófobos' a conciencia

Cada vez se comen menos animales y hay más interés por las dietas exentas de ellos. El animalismo suma aliados gracias a la sensibilidad ambiental

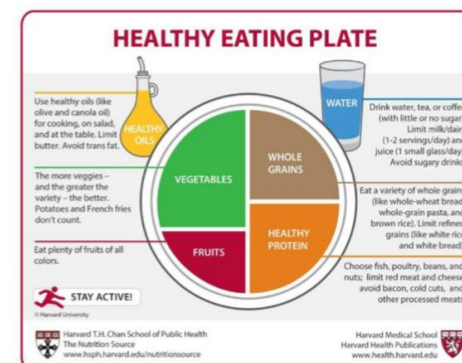
f t + 1530

Font: El País, Agost 2019

MEDI AMBIENT

SALUT

Font: Harvard Medical School, 2011

UN NUEVO PARADIGMA DE CONSUMO

GEN Z

+550% LECHEES VEGETALES
+60% PROTEÍNAS VEGETALES
QUE LOS MILLENNIALS

MILLENNIALS

75% COMPRAN TENIENDO EN CUENTA LA SOSTENIBILIDAD

TOTAL POBLACIÓN

35% DE LA POBLACIÓN HA ELIMINADO O REDUCIDO EL CONSUMO DE CARNE EN 2018

Font: Ponència Heura Foods, Novembre 2019, Fòrum Càrni de Girona

Limitar carn vermella¹ i evitar carn processada²

Objectiu de salut pública

Consum mitjà de la població de **màxim 300 grams** de carn vermella **a la setmana**, i molt poc o gens de carn processada.

Equival a una porció
MÀXIMA AL DIA de: 45g de CARN

**En el cas del PEIX equival a 48g dia
(=340g/setmana)*

1. Carn muscular dels mamífers, incloent carn de bou, vedella, porc, xai, cavall i cabra.
2. Carn processada pel fumet, curat o addició de sal o conservants químics.

**AUGMENTAR EL CONSUM
DE LLEGUMS
(de 3-4 racions/setmana= 150g/r)
APORTA CLARS
BENEFICIS EN LA SALUT**

**L'evidència científica ens repeteix
constantment que hem de reduir el
consum de carn a "*quant menys millor*".**

-Comisió EAT-Lancet-

BENEFICIS DELS MENÚS PLANETARIS

+ SACIETAT

+ FIBRA

↓ COLESTEROL

↓ TRIGLICÈRIDS

PROMOU SALUT
CARDIOVASCULAR

↓ ALGUNS
TIPUS DE
CÀNCER

MENYS
SOBREPÈS
|
OBESITAT

↓ FINS UN 10%
ELS RECURSOS
HÍDRICS

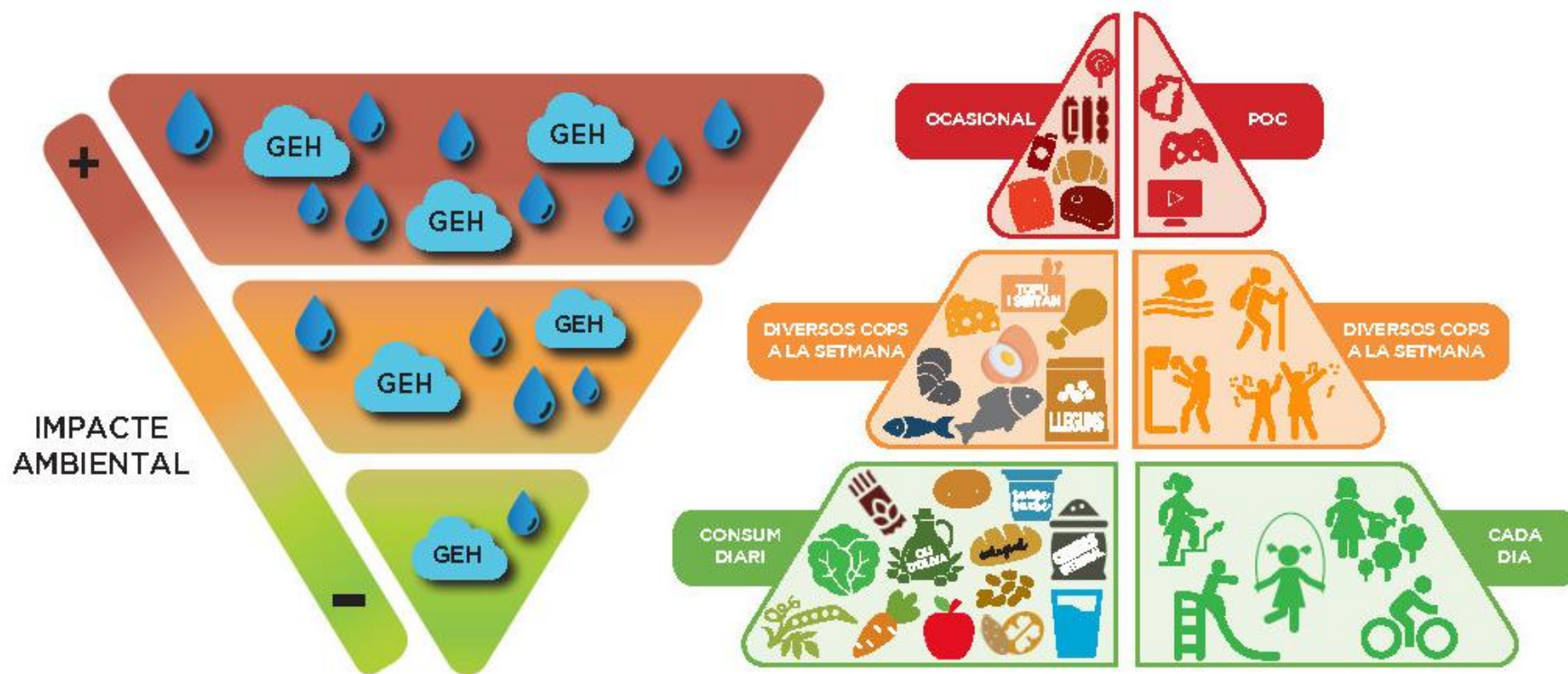

↓ FINS UN 54%
LES EMISSIONS

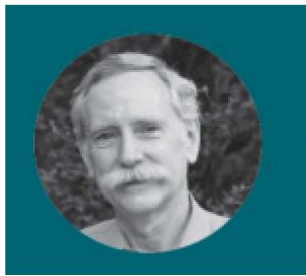
↓ ÚS DEL TERRENY
EN QUASI UN 1/3

ALIMENTACIÓ SOSTENIBLE : ALIMENTACIÓ PLANETÀRIA

Alimentació saludable i sostenible

Profesor Walter Willett MD
Escola de Salut Pública
Universitat de Harvard

La transformació a dietes saludables per al 2050 requerirà canvis substancials en l'alimentació.

El consum mundial de fruites, vegetals, nous, llavors i llegums s'haurà de duplicar, i el consum d'aliments com la carn vermella i el sucre s'haurà de reduir en més del 50%.

Una dieta rica en aliments d'origen vegetal i amb menys aliments d'origen animal confereix una bona salut i beneficis ambientals.

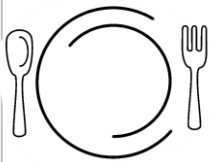
https://eatforum.org/content/uploads/2019/04/EAT-Lancet_Commission_Summary_Report_Spanish.pdf

[Lancet](#), 2019 Feb 2;393(10170):447-492.

[Public Health Nutr.](#) 2015 Aug;18(11):2067-73

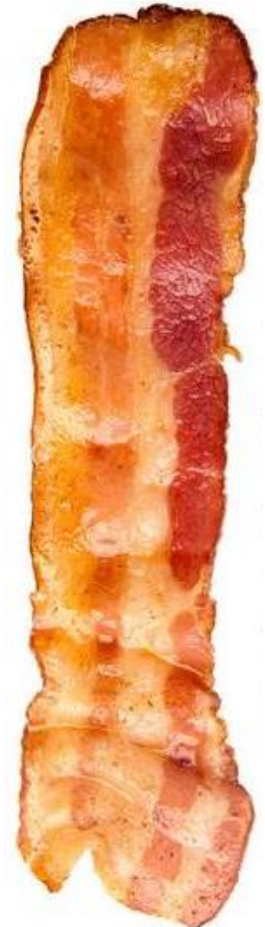
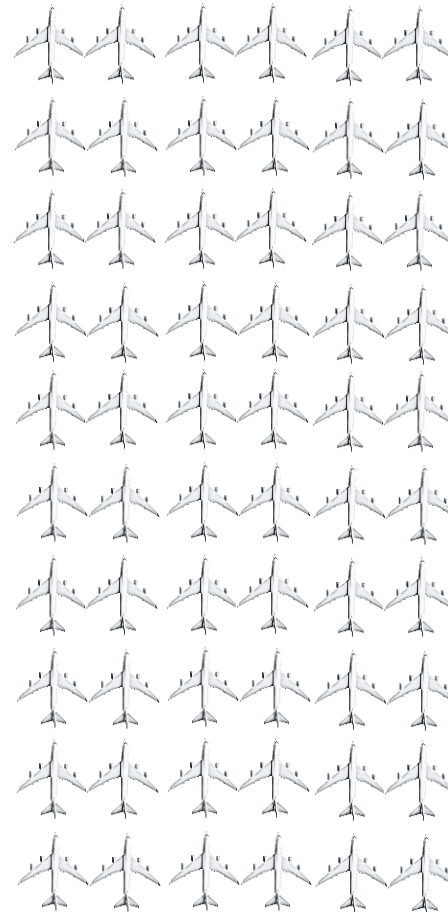
De l'acte individual... Al canvi col·lectiu

Si reduïm una porció de carn a la setmana,
al cap d'un any es redueix les emissions
equivalents a 1 vol BCN-NYC....

... servim aprox. 50.000
àpats/dia....

= reduïm en més de **16.500** vols BCN-NYC
a l'any

Salut/Agència de Salut Pública de Catalunya

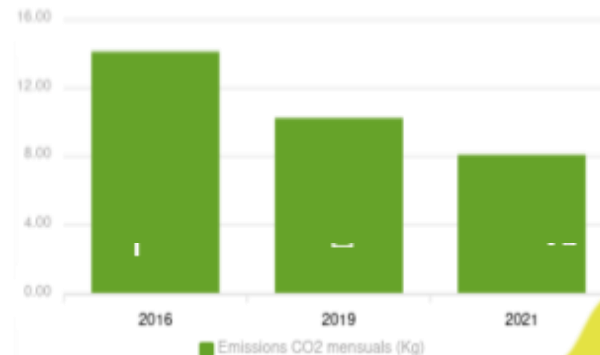

COMBATRE EL CANVI CLIMÀTIC DES DEL MENJADOR ESCOLAR

1. REDUCCIÓ DE LES EMISSIONS DELS MENÚS.
2. DE LA DIETA MEDITERRÀNIA A LA PLANETÀRIA.
3. PRODUCTES DE TEMPORADA I DE PROXIMITAT
4. MODEL PEDAGÒGIC DE QUALITAT (**Menjar Canvia el Món Curs 21 al 23**)

Emissions de CO2 dels menús escolars

Reducció progressiva de les emissions de gasos d'efecte hivernacle (CO2 equivalents) dels menús escolars del 2016 al 2021 en base a les emissions emeses per la producció de la proteïna present als menús (vedella, porc, pollastre, peix, ous, làctics, llegums).

Emissions de gasos d'efecte hivernacle mensuals de la proteïna* d'un menú escolar **per persona****:

- 2016: 14,15 Kg CO2 eq.
- 2019: 10,27 Kg CO2 eq.
- 2021: 8,13 Kg CO2 eq.***

*Proteïnes incloses en el càlcul: vedella, porc, pollastre, peix, ous, làctics, llegums.

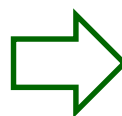
**Càlculs fets a partir de la calculadora "el valor dels aliments".

*** Kg CO2 eq. = Quantitat total de gasos d'efecte hivernacle emesos al llarg del cicle de vida del producte.

-42,5%

d'emissions de gasos d'efecte hivernacle del menú 2021 respecte el menú 2016

PRESENTACIÓ DE LA CARTA DE MENÚS

1. Aliments frescos i reducció del malbaratament d'aliments
2. Noves freqüències d'aliments al menjador escolar
3. S'incorporen els missatges de "Petits canvis per menjar millor"
4. Menús per a situacions especials i d'atenció a la diversitat
5. Més protagonisme dels infants
6. Nous exemples de programació de menús
7. Informació actualitzada sobre alimentació infantil de l'ASPCAT
8. Més propostes per augmentar l'activitat física diària.

petits canvis PER MENJAR MILLOR

més
FRUITES
I HORTALISSES
LLEGUMS
FRUITA SECA
VIDA ACTIVA
I SOCIAL

canvieu a
AIGUA
ALIMENTS
INTEGRALS
OLI D'OLIVA
VERGE
ALIMENTS
DE TEMPORADA
I PROXIMITAT

menys
SAL
SUCRES
CARN VERMELLA
I PROCESSADA
ALIMENTS
ULTRAPROCESSATS

GAUDIM MENJANT

Programa de revisió de programacions de menús escolars a Catalunya (PReME)

Llei 17/2011
S.A i Nutrició

Generalitat de Catalunya
**Departament
d'Ensenyament**

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Salut**

FREQUÈNCIES DE CONSUM GUIA 2020		FREQUÈNCIES DE CONSUM GUIA 2017
PRIMERS PLATS		
Arròs	1 cop/setmana	1 cop/setmana
Pasta	1 cop/setmana	1 cop/setmana
Llegum	1-2 cops/setmana ($\geq 6/\text{mes}$)	1-2 cops /setmana
Hortalisses i verdures	1-2 cops/setmana	1-2 cops /setmana
Tubercles	Màxim 1 cop/setmana	Màxim 1 cop/setmana
SEGONS PLATS		
Proteics vegetals (p. ex. llegums)	1-2 cops/setmana ($\geq 6/\text{mes}$)	0-5 cops /setmana
Carn blanques	1-2 cop/setmana	1-3 cops /setmana
Carns vermelles	Màxim 1 cop/setmana (≤ 2 al mes)	Màxim 1 cop/setmana
Peix i marisc	1 cop/setmana	1-2 cops/setmana
Ou	1 cop/setmana	1 cop/setmana
GUARNICIONS		
Amanides variades	3-4 cops/setmana	3-4 cops/setmana
Altres guarnicions: patates, arròs, bolets...	1-2 cops/setmana	1-2 cops/setmana
POSTRES		
Fruita fresca i de temporada	4-5 cops/setmana	4-5 cops/setmana
Altres postres: <u>làctics no ensucrats</u> , postres especials	0-1 cops/setmana	0-1 cops/setmana

FREQÜÈNCIES DE CONSUM GUIA 2020
FREQÜÈNCIES DE CONSUM GUIA 2017
TÈCNIQUES CULINÀRIES

Precuinats	≥ 2/mes	≥ 3/mes
Fregits (2n plat)	0-2 cops /setmana	0-2 cops /setmana
Fregits (guarnició)	0-1 cop/setmana	0-1 cop/setmana

ALTRES

Presència d'hortalisses crues i fruita fresca	A cada àpat
Presència d'hortalisses al menú	A cada àpat
Oli d'oliva o de gira-sol alt oleic per cuinar i fregir	
Oli d'oliva per amanir	
Pa integral	A cada àpat

CARACTERÍSTIQUES DE CADA MODEL

	Model A	Model B	Model C	GUIA 2020
PRIMERS PLATS				
Llegums	1-2 (6/mes)	1-2 (6/mes)	1-2 (6/mes)	1-2 (≥ 6/mes)
Hortalisses (no es comptabilitza si només inclou patates)	1-2	1-2	1-2	=1-2/set
Arròs	1	1	1	=1/set
Pasta	1	1	1	=1/set
Cereals integrals	1	1	1	=1/set
Tubercles (ex. patata)	0-1	0-1	0-1	<1/set
SEGONS PLATS				
Proteïcs vegetals	1-2 (6/mes)	1-2 (4/mes)	1-2 (2/mes)	1-2 (≥ 6/mes)
Carns				1-2 (≤ 6/mes)
Carn blanca	1	1-2 (5/mes)	1-2 (5-6/mes)	1-2
Carns vermelles i processades	0-1	0-1	0-1	0-1 (≤ 2/mes)
Peix i marisc	1	1-2 (5/mes)	1-2 (6-7/mes)	1 (4/mes)
Ou				1

	Nom	Descripció
1	Menú A.0	6 primers plats i 6 segons plats amb llegums i proteïna vegetal com a ingredient principal
2	Menú A.1	6 primers plats i 6 segons plats amb llegums i proteïna vegetal com a ingredient principal amb 2 entrants al mes amb amanida completa
3	Menú B.0	6 primers plats i 4 segons plats amb llegums i proteïna vegetal com a ingredient principal
4	Menú B.1	6 primers plats i 4 segons plats amb llegums i proteïna vegetal com a ingredient principal amb 2 entrants al mes amb amanida completa
5	Menú C.0	6 primers plats i 2 segons plats amb llegums i proteïna vegetal com a ingredient principal
6	Menú C.1	6 primers plats i 2 segons plats amb llegums i proteïna vegetal com a ingredient principal amb 2 entrants al mes amb amanida completa

Iniciem el curs 24-25 a l'escola **Ca n'Alzamora** amb carta de menú **B**

6 PRIMERS PLATS i 4 SEGONS PLATS al mes amb llegums o proteïna vegetal com a ingredient principal

DILLUNS

DIMARTS

DIMECRES

DIJOUS

DIVENDRES

**Les elaboracions dels plats amb peix blanc i blau, poden sotmetre's a canvis segons l'oferta de peix de mercat.

1
FESTA

4

Purè de verdures
Macarrons integrals a la bolonyesa de **llenties** i formatge ratllat
Fruita

5

Cassoleta de **cigrons** amb curri
Truita de patates
Amanida d'enciam i formatge fresc
Fruita

6

Arròs tres delícies
Tiretes de **peix blanc**** casolanes
Amanida d'enciam i pastanaga
Fruita

7

Espinacs amb patata
Botifarra de porc
Ceba confitada
Fruita

8

Escudella barrejada
Daus de gall dindi a l'orenga
Amanida d'enciam i olives
logurt natural ECO sense sucre

11

Llenties estofades amb hortalisses
Truita de formatge
Amanida d'enciam i blat de moro
Fruita

12

Llacets amb salsa carbonara
Peix blanc** al forn
Amanida d'enciam i pipes de gira-sol
Fruita

13

Mongeta tendra amb patata
Aletes de pollastre
Amanida d'enciam i remolatxa
Fruita

14

Purè de carbassa i pastanaga
Pastís de patata amb **soja ECO**
texturitzada
Fruita

15

Arròs integral amb salsa de tomàquet, **pèsols** i formatge
Peix blanc** amb salsa verda
Amanida d'enciam i poma
logurt natural ECO sense sucre

18

Sopa de brou vegetal amb **pistons**
Pollastre rostit
Amanida d'enciam i col llombarda
Fruita

19

Cigrons a la provençal
Truita de patata, moniato i ceba
Amanida d'enciam i pastanaga
Fruita

20

DIA DELS DRETS DELS INFANTS
Espirals a la carbonara
Escalopa de **vedella**
Amanida d'enciam i blat de moro
Flam de vainilla

21

Rissoto de carbassa
Peix blau** al forn
Amanida d'enciam i olives
Fruita

22

Bledes amb patata saltejades amb allet
Llenties guisades amb arròs
Fruita

25

Llenties amb verdures i curri
Gall dindi arrebossat a les fines herbes
Amanida d'enciam i blat de moro
Fruita

26

Coliflor amb patata
Pizza casolana amb bolonyesa **de soja**
texturitzada
Fruita

27

Arròs integral amb tomàquet
Ous amb pernil i xampinyons
Amanida d'enciam i germinats
Fruita

28

Crema de **mongeta blanca**, porros i pera
Estofat de **pollastre**
Fruita

29

Tallarines al pesto
Peix fresc de mercat
Amanida d'enciam i poma
logurt natural ECO sense sucre

1r PLATS:

- 5 – Llegums
- 6- Verdura
- 4 – Arròs
- 3 – Pasta, *1 segon plat

2n PLATS:

- 4 – Llegums / Proteïna vegetal
- 7 – Carn (2 vermelles i 5 blanques)
- 5 – Peix
- 4 - Ou

DADES DE CONTACTE

escoles.fundesplai.org
esplaiescola@fundesplai.org

PROPOSTA DE SOPARS

SI DINES...

POTS SOPAR...

PRIMERS PLATS*

Verdures (sense patata) o amanida completa	Arròs**, pasta**, llegums o patata
Arròs	Llegums, pasta, patata, verdures (sense patata) o amanida completa
Llegums	Arròs, pasta, patata, verdures (sense patata) o amanida completa
Patata	Arròs, pasta, llegums, verdures (sense patata) o amanida completa
Pasta	Arròs, llegums, patata, verdures (sense patata) o amanida completa

SEGONS PLATS

Carn blanca (pollastre o gall dindi)	Peix, marisc, ou, llegums o altres proteïnes d'origen vegetal
Carn vermella (porc o vedella)	Peix, marisc, ou, llegums o altres proteïnes d'origen vegetal
Peix o marisc	Carn, ou, llegums o altres proteïnes d'origen vegetal
Ou	Carn, peix, marisc, llegums o altres proteïnes d'origen vegetal
Llegums o altres proteïnes d'origen vegetal (seitan)	Carn, peix, marisc o ou

GUARNICIONS

Crues (amanida)	Cuïtes (Ex.: verdures o hortalisses al forn o en salsa)
Cuïtes (Ex.: verdures o hortalisses al forn o en salsa)	Crues (amanida)

*És recomanable
acompanyar-los
d'hortalisses.

**Podem substituir-
los per cuscús, quinoa,
mill o blat sarraí.

I DE POSTRES...
Optem per fruita
fresca o lacticis sense
sucre.

DIETES I DERIVACIONS:

Si un infant presenta **al·lèrgies o intoleràncies** alimentàries, prèvia presentació del certificat mèdic, el dietista farà un menú personalitzat que té com a base el mateix menú que la resta de nens/es.

Els nens/es que dies puntuals tinguin indisposició podran demanar dieta, per aquell dia, donant l'avís de **9 a 9.30h**, a la coordinadora del menjador per telèfon o WhatsApp.

LLISTAT DE DERIVACIONS (DIETES ESPECIALS) DE L'ESCOLA

CA
N'ALZAMORA

CARTA MENÚ B

1. SENSE GLUTEN
2. SENSE OU
3. SENSE LACTOSA
4. SENSE FRUITS SECS
5. SENSE PORC
6. SENSE CARN
7. SENSE MARISC
8. SENSE OU, FRUITS SECS, FRUITA, OLIVES, ALL, FARIGOLA, BITXO, FONOLL, MARISC
9. SENSE PLV
10. SENSE OU NI LLEGUMTS (SI MONGETA BLANCA)
11. VEGÀ
12. SENSE OU NI FRUITS SECS

MOLTES GRÀCIES!

